

7 İKLİM 7 BÖLGE - MAHALLE ULUSAL MİMARİ VE KENTSEL TASARIM FİKİR YARIŞMASI 'EGE BÖLGESİ'

11480

MİMARİ TASARIM RAPORU

" Bugün Türkiye genelinde kentlerde oluşan fiziksel çevrelere göz atıldığında algılanan ilk sonuç tam anlamıyla bir karmaşa ve kimliksizliktir. Hatta bu kimliksizlik kentlerin dışında yer alan köy yerleşmeleri için bile geçerli bir tanım olmaya başlamıştır... Artık ne gelenekten ne de yöreden söz etmek olasıdır."

Bu görüşte de dile getirildiği üzere kimliksiz yapılar şehirlerimizin büyük bir sorunu haline gelmiş ve bu durum kendisini şehrin dışındaki yerleşimlerde de gösterir olmuştur. Şehirlerimizin bu olumsuz görünüşünde konut/toplu konut mimarisinin özel bir ağırlığı ve payı vardır; çünkü kentteki yapıların çoğunluğu barınma işlevini karşılayan konuttur.

Şehirlerdeki fiziksel tahribatın yansımaları kendisini sosyal yaşantıda da göstermiş, içine kapalı, komşuluk ilişkilerinin zayıfladığı bir toplum biçimi üretmiştir. Bu noktada TOKİ'nin düzenlediği "mahalle" temalı bu yarışmaya yaklaşımımız sosyal birlikteliği arttırıcı, beraber yaşama alışkanlıklarını örgütleyebilecek kentsel fiziksel mekanların kurgulanması üzerinden olmuştur. Geleneksel şehir/mahalle dokularındaki yapılar topluluğu ve bu yapılar arasındaki boş alanlar dokusu günümüz ihtiyaçları ve yaşama alışkanlıkları ile beraber yorumlanarak tasarımda referans alınmıştır.

*KONUM

Proje alanı kent merkezine yaklaşık 15 km mesafede Pamukkale Yolu üzerinde turistik bir merkez olan Hierapolis Antik Kenti ile komşu bir konumdadır.

Yeniköy mahallesinin uzantısı durumundaki alan, kendisine benzer yapıdaki mahalle birimlerinin birbiri ardına dizildiği bir aks üzerinde yer almaktadır. Alanın bu durumu göz önünde bulundurularak,

yeni yapılacak tasarım ile birlikte kendisine ve komşu yerleşimlere hizmet verebilecek bir merkez olması hedeflenmiştir. Bu bağlamda proje kapsamında ticari-sosyal bir “merkez” oluşturulmuştur.

***YER'E DAİR**

Tasarımın yapılacağı alan komşu yerleşim ile (Yeniköy Mah.) bir vadi ile ayrılır ve kuzey güney doğrultusunda batıya bakan bir yamaç üzerinde yükselir. Doğal/coğrafik eşik niteliğindeki bu vadi yerleşimin sınırlarını tayin eder.

Batı yönünde uzanan arazi, geçmişten beri bölgedeki yapılaşmayı şekillendirmede etkili olan hakim rüzgardan faydalır. Alanda güneş güney ve batı yönlerinde etkili olur.

Alanda mevcutta bulunan ve eğime göre şekillenmiş yol izleri projeye girdi oluşturmuş ve bu izler proje kapsamında sürdürülmüştür. Arazinin bu eğimli yapısı göz önünde bulundurularak toprağı büyük müdahalelerle mekanik olarak şekillendirmek yerine, onunla beraber hareket eden küçük yapı blokları tercih edilmiştir. Bu durum mevcut yerleşimdeki yapı dokusu ile diyalog kuran bir örüntünün oluşmasını da sağlamıştır.

*yakın yerleşimler/ Proje alanına komşu yerleşimlere göz attığımızda birbirine yakın yapılar dokusunun olduğu gözlemlenir. Yapılar genellikle birbirleri ile mesafeli bir şekilde bir bahçe içerisinde organik bir şekilde yerleşmiş olup, zaman zaman da yakınlaşmaktadırlar. Düzensiz yapıli heterojen bir durum söz konusudur.

***DOKU**

*geleneksel doku/ Organik yol örüntüsü sürekli değişkenlik gösterir. Hareketine göre sokakları, meydanları, meydancıkları, çıkmazları oluşturur. Perspektifler durağan değil, zengin ve çeşitlidir. Merkezinde insan vardır.

*bugünün dokusu/ Süreç içerisinde otoyol sistemlerine göre dönüşüme uğrayan bugünün yaygın şehir dokusu artık ortogonal bir geometridir. Geleneksel dokuya nazaran daha durağan ve monoton perspektifler sunar.

*öneri doku/ Geleneksel ve bugüne ait olan doku katmanları çakıştırıldığında; geleneksel dokudaki mekan/perspektif zenginliği ile bugününe ait ulaşım/dolaşım sistemlerini bir arada düşünölmüştür. Geleneksel dokudaki meydan, sokak, çıkmaz gibi kentsel mekan öğeleri kurgulanmış, bunlarla birlikte ihtiyaca cevap verecek şekilde ancak sınırlandırılmış bir otoyol örüntüsü oluşturulmuştur.

*EV/BAHÇE

***geleneksel dokuda/** biçimsiz geometrilerdeki parseller üzerine konut yapısı yerleşir. Konut parselin bir tarafına yaslanarak sokak ile evi ayıran duvar arasında bahçe mekanını oluşturur.

*Ev ile bahçe duvarından oluşan yapı, farklı biçimlerde tekrarlanır, bahçe duvarından yahut bina yüzeyinden diğer ev ile birleşerek “yapı dizilerini” oluşturur.

* Farklı yapı dizileri de bir araya gelerek “yapılar topluluğu” nu ortaya çıkarır. Sokak, çıkmaz, meydan ve mahalle oluşmaktadır.

öneri ev/ Geleneksel dokudaki ev ile bahçenin kurduğu ilişkiye öykünerek, bahçe geometrisi ve ev lekeleri rasyonalize edilir. Geleneksel dokudakinden farklı olarak bu bahçeyi bir hane yerine 3 ile 6 arasında değişen haneler ortak kullanır.

Dörtgen geometri ile oluşturulmuş “bahçe” içindeki “ev” ile çeşitlenerek konut tipolojisini oluşturur.

Yine geleneksel dokuda olduğu gibi evler birbirine bitişerek konut dizilerini oluşturur.

Konut dizileri bir araya gelerek kent mekanını tanımlarlar. Bahçenin ön kapısından hayata (avlu) ya, arka kapısından ise daralıp genişleyerek süpriz mekanlar oluşturan sokağa çıkarsın.

*Tasarım Aşamaları

1. TOPOĞRAFYA / DOĞAL EŞİK

Proje sınırları içerisinde bulunan ve alanı batı yönünde kuşatan vadi projeyi şekillendiren temel öge olmuştur. Doğal eşik durumundaki vadi projenin yapılaşma sınırlarını büyük ölçüde belirler. Ayrıca alanın güney ucunda bulunan “krater” niteliğindeki çukurlu bölge de yapılaşmaya müsait olarak değerlendirilmemiş, bu alanlar için rekreatif kullanımlar önerilmiştir.

2. İZLER VE TOPOĞRAFİK KARAKTER

Arazide mevcut halde bulunan ve topoğrafyanın seyrine göre oluşmuş olan yol izleri değerli bulunmuş ve tasarıma girdi oluşturmuştur. Özellikle alanın ortasından geçen ve kuzey güney yönünde kat eden iz topoğrafyayı iki farklı karaktere ayırmaktadır. Yolun altında vadi ile sınırlandırılmış “plato” diyebileceğimiz görece daha düz alanlar varken, üst kısmında “yamaç” oluşumu vardır. Bu iki alanda yapı karakterleri farklılık gösterecektir.

3. OMURGA VE MERKEZİN OLUŞUMU

Alanı ikiye ayıran bu yol tasarıma dahil edilmiş ve iki yanında planlanan çarşı, meydan, cami ve kamusal yapılar grubu ile projenin omurgasını oluşturmuştur. Kamu yapıları ve sosyal mekanlar iki “plato” üzerinde konumlandırılmış, çarşı yolun iki yakasında “yamaç”a doğru sürdürülmüştür. Cami ise çarşı ve meydanla bir bütün oluşturacak şekilde planlanmıştır.

4. YEŞİL BANT

Omurganın etrafı, proje alanını boydan boya kateden bir yeşil bant ile çevrilir. Yerleşimin tümünde yeşil dokunun sürekliliği sağlanır.

5. YOL AĞININ OLUŞMASI

Topoğrafya takip edilerek yol örgüsü alanı sarar.

6. DOKUNUN OLUŞUMU / MAHALLE

Burada yarışma alanı sınırı izohipsleri üzerinde gösterilecek ve yerleşilebilir alan sınırı kalın kesikli çizgi ile vurgulanacak. Vadi vurgusu yapılacak

MAHALLENİN UNSURLARI;

***MEYDAN VE ÇARŞI**

Çarşı / Projenin omurgası olarak kurgulanan ulaşım aksının iki yanına dizilen ticaret birimleri çarşığı oluşturur. Cadde üzerine dizilen çarşı yer yer “plato” lara doğru girinti yaparak özelleşmiş avlulu mekanları ve meydanı tanımlar. Meydandaki cami ile de ilişkilenererek kendi iç meydanını oluşturduktan sonra çarşı kurgusuyla konut alanları ile ilişki kurar.

Burada oluşturulan ticaret yoğunluğu ile çevresindeki (Pamukkale, Develi, Küçükdere, Yeniköy) ve tasarlanan projedeki nüfusuyla birlikte yaklaşık 8000 kişilik bir nüfusa hizmet edebilmesi öngörülmüştür. Yaklaşık 3000 m2 kapalı ticaret planlanmıştır. Böylelikle bölge insanının bir çok ticari-sosyale faaliyetini Denizli Merkez’e gitmeye gerek kalmadan gerçekleştirebilmesi öngörülmüştür.

Çarşı kurgusu itibariyle küçük esnafı teşvik eder nitelikte olup geçmişten bugüne alışageldiğimiz alış-veriş kültürünü yaşatmayı, canlandırmayı amaçlamıştır.

Ayrıca çarşı ve meydan ile ilişkili olarak tasarlanmış olan “mahalle bostanı” bölge insanının toprak ile daha sık buluşacağı bir zemin oluşturmakla beraber, burada yapacağı faaliyetle de üretime katılmasını teşvik etmektedir.

Meydan / Projenin merkezi bir noktasında kurgulanan meydan cami, çarşı ve çay bahçesi gibi sosyal donatılarla yaşayan güçlü bir odak haline gelmiştir. Bu meydanda buluşulur, mahalleye otobüsle geldiğinde burada inilir ve buradan çarşıya alışverişe gidilir, bir yere gidildiğinde otobüse buradan binilir. Bu meydanın etrafındaki mekanlarda çay içilir, dostlarla sohbet edilir.

HAYAT / AVLU

Geleneksel ege ev yaşantısında da büyük bir yeri olan “hayat” mekanı kent ölçeğinde da yorumlanmış, mahalle sakinlerinin ortaklaşa vakit geçirebileceği bir kentsel boşluk olarak tanımlanmıştır.

Evlerin cephelerinin yahut da bahçe duvarlarının tanımladığı “hayat” insana ayrılmış bir mekan olarak tasarlanmıştır. Buraya servis ve acil durum dışında araç girişi sınırlandırılmış, bu durumlar için ise gerekli taşıtların erişebileceği fiziksel zemin tesis edilmiştir. Kullanıcı aracını evine 50 ila 100 m arasında değişen bir mesafede bırakır ve evinin bahçe kapısına bu mesafeyi kat ederek ulaşıyor. Günümüzde yaygın olarak bu hareketin dikey bir hal alması sosyal ilişkilerin zayıflamasında etkili olmuştur. Ancak bu tasarımda istenen yaya hareketi ile sokakta ve avluda sosyal etkileşime zemin oluşturulmuştur.

Yarı özel bir mekan olan evin bahçesinden dışarıya adım attıktan sonra belirli sayıdaki evin ortaklaşa kullandığı avluya adım atarsınız. Buradan dışa doğru devam ettiğinizde başka avluları birbirine bağlayan kentsel mekanlara ulaşırsınız buradan sokaklara, meydanlara geçiş yaparsınız. Böylelikle kent mekanında hiyerarşik bir kademelenme tesis edilmiş olur.

“Hayat” ta komşuluk ilişkileri gelişir, sakinlerinin ortaklaşa kullandığı “asmalı çardak”larda sohbetler edilir. Çocuklar burada güvenli bir biçimde vakit geçirebilir.

SOKAK / ARKA SOKAK

Günümüz şehirlerinde sokak artık sevimli bir hal almaktan çıkmış, hemen hemen her şehirde araçların işgal ettiği bir duruma bürünmüştür. Geleneksel yerleşimlerin dışında şehirdeki diğer sokaklarda vakit geçirmenin bir cazibesi kalmamıştır.

Buradan hareketle proje kapsamında içinde araç trafiği barındırmayan, salt yaya hareketleri ve etkinlikleri için insan ölçeğinde tasarlanmış “arka sokak” lar kurgulanmıştır. “Arka sokak” tır çünkü bahçenin arka kapısından çıkarsınız ve kendinizi insan için oluşturulmuş bir kent mekanında bulursunuz. Daralıp genişleyerek kurgulanmış sokak hareketi süpriz mekanları yaratmaktadır. Bu mekanlar çocuk oyunlarına imkan verecek şekilde düşünülmüştür. Peyzajın da içinde sürdürüldüğü “arka sokak” içinde yürümekten mutluluk duyulacağı bir kent mekanı olmuştur.

Birbirleriyle süreklilik arz edecek biçimde tasarlanan sokaklar kullanıcıyı mahalle içerisinde herhangi bir noktaya yaya olarak konforlu bir biçimde ulaşmasına imkan vermektedir.

MAHALLE MEYDANI

Sokaklardan, avlulardan ve mahalleye gelen taşıt yollarından erişilen meydanlar mahallelinin daha geniş bir bölümünün bulunduğu mahalle içerisindeki en büyük kamusal boşluk olarak kurgulanmıştır.

Mahalleli meydanda buluşabilir, beraberinde tasarlanmış olan parkta vakit geçirebilir, günlük ihtiyaçlarını karşıladığı bakkaldan alışveriş yapabilir.